

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 64.707.03 Національного університету
цивільного захисту України,
д.держ.упр., професору, заслуженому
працівнику освіти України
Домбровській С.М.

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора
Ортіної Ганни Володимирівни**

на дисертаційну роботу Короля Андрія Петровича «Публічне управління у сфері
регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні», подану до захисту у
спеціалізовану вчену раду Д 64.707.03 Національного університету цивільного
захисту України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного
управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

1. Актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, темами

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю сприяння
регіональному розвитку в контексті посилення ролі цифрових і новітніх
технологій як в Україні, так і на глобальному рівні. Ці технології впливають на
всі аспекти суспільного життя. Досягнення ефективного регіонального
розвитку в умовах цифровізації є можливим завдяки результативному
функціонуванню системи публічного управління. Ключовим фактором
підвищення її результативності виступають організаційні та правові механізми
управління у сфері регіонального розвитку, які повинні враховувати сучасні
соціально-економічні тенденції. Зазначені механізми мають взаємозалежний
характер і передбачають створення належних правових умов для розвитку
регіонів через результативну співпрацю між державними та самоврядними

інституціями на всіх рівнях управління. Ці механізми публічного управління є предметом дослідження Короля А.П., що засвідчує важливість отриманих ним результатів у межах проведеної дисертаційної роботи.

Зрозуміло, що цифровий простір сучасності може мати як позитивний, так і негативний вплив на регіональний розвиток. Це зумовлює необхідність своєчасного прогнозування й коригування векторів впливу цифрового простору. Ефективне врахування зазначених аспектів дозволило таким країнам, як Китай та США, досягти лідируючих позицій у сфері цифрової економіки й трансформації. Ці держави постійно змагаються у цій площині, застосовуючи різні підходи й досягаючи очікуваних результатів, у тому числі через компромісні рішення. Україна суттєво відстає від рівня розвитку зазначених країн. При цьому дисертант слушно вказує, що вітчизняна Стратегія регіонального розвитку до 2027 року потребує оновлення з урахуванням сучасних трендів цифрового розвитку для забезпечення конкурентоспроможності регіонів. На додачу, слід вирішити проблему правової зарегульованості процесу моніторингу й оцінювання стану регіонального розвитку, який проводиться Міністерством розвитку громад і територій України. Цей процес повинен бути узгодженим із діяльністю Міністерства цифрової трансформації України, яке використовує більш обґрунтований індекс цифрової трансформації регіонів і територіальних громад для оцінювання.

Отже, усе вищевказане свідчить на користь актуальності та важливості обраної теми дослідження Королем А.П., а також на перспективність використання запропонованих ним рекомендацій щодо формування й удосконалення механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації є логічно викладеними, достовірними й достатньо аргументованими. Це забезпечується глибоким

аналізом основних теоретичних питань досліджуваної проблеми на базі наукових праць вітчизняних та іноземних учених. Запорукою цього виступив вибір теоретико-методологічного підґрунтя дослідження, яким стало використання загальнонаукових і спеціальних методів. Системний, організаційно-функціональний, селективний, процесно-проектний та інституціональний підходи полягають у комплексному дослідженні побудови механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні як єдиного цілого з метою вдосконалення та розвитку даних механізмів.

Варто відзначити, що під час вивчення обраного предмету дослідження автор застосував ще й такі загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, як методи логічного узагальнення, факторного аналізу, синтезу й абстрагування, теоретизування й історичної формалізації, системного аналізу, порівняння, вибірки й опису, індукції та дедукції, групування, моделювання та прогнозування (с. 25–26).

На користь достатньо високої оцінки достовірності й обґрунтованості положень, сформульованих автором, свідчить і значна інформаційна база дисертаційного дослідження. До неї відносяться як законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти України та країн ЄС (аналіз чинних стратегій розвитку окремо взятих регіонів представлено у Додатку 3), офіційні статистичні й аналітичні дані, так і наукові праці українських і закордонних учених (загалом, до списку використаної літератури входять 292 джерела, у тому числі 139 іноземних). Опрацьована значна кількість наукових публікацій із викладенням результатів теоретичних розробок із проблематики, пов'язаної з функціонуванням механізмів і системи публічного управління регіональним розвитком в умовах цифровізації (рис. 1.2, 1.3, 1.5).

3. Наукова новизна одержаних результатів

Головні положення наукової новизни тісно пов'язані з результатами вирішення автором основних завдань дисертаційного дослідження.

Особливо слід відзначити положення наукової новизни, за яким уперше запропоновано шляхи вдосконалення механізмів публічного управління регіональним розвитком в Україні в умовах цифровізації під час реалізації декількох сценаріїв, що передбачають пріоритизацію показників оцінювання індексу цифрової трансформації регіонів і територіальних громад, серед яких (показників) особливе місце відведено цифровій економіці, зокрема, її стимулюванню в таких ключових технологічних секторах, як телекомунікаційні технології, мікročіпи й технології штучного інтелекту, а також створення вітчизняної цифрової екосистеми (стор. 154–170).

Одними із вагомих положень, зважаючи на зміст завдань дисертаційного дослідження, є також і ті, що стосуються *вдосконалення*:

1) наукове обґрунтування методичного підходу до забезпечення розвитку системи публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації, що, на відміну від існуючих підходів, передбачає оцінювання стану розвитку цифрової економіки в державі та її регіонах, зокрема, факторних умов, умов попиту, пов'язаних і допоміжних галузей, стратегій, обсягів державної та інституційної (недержавної) підтримки інновацій (стор. 175–193);

2) систематизацію закордонних практик реалізації публічного управління у сфері регіонального розвитку залежно від стану розвитку цифрової економіки та забезпечення цифрової трансформації в країні, що дало змогу виокремити субфактори, які впливають на цей, а також обґрунтувати необхідність розробки адаптивної аналітичної моделі оцінки цифрової конкурентоспроможності за сучасних умов (стор. 131–143, 145 тощо);

3) визначення стану функціонування організаційного та правового механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації, що передбачає встановлення особливостей інституційного забезпечення такого розвитку, яке охарактеризовано як незадовільне через зарегульованість цієї сфери на центральному рівні, що вимагає вирішення в законодавчій площині з метою уніфікації застосування індексу цифрової трансформації регіонів і територіальних громад (підрозділи 2.1, 2.2).

Крім того, становлять значний інтерес також положення наукової новизни, що пов'язані із *подальшим розвитком науково-теоретичних засад*, а саме щодо:

- узагальнення принципів формування системи публічного управління у сфері регіонального розвитку, що дозволило обґрунтувати роль стратегування в цьому процесі в умовах реалізації державних проектів, програм і стратегій (стор. 33–50, рис. 1.2, 1.3);

- селективний підхід до характеристики регіонального розвитку як об'єкта публічного управління, який відзначається необхідністю науково виваженого й вибіркового застосування публічно-управлінських методів під час розробки та реалізації стратегій соціально-економічного розвитку мезосистем (стор. 57–67, рис. 1.1, 1.5);

- визначення структури механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації, що включають мету, завдання, принципи, функції, форми, суб'єктів і об'єкт публічного управління, а також методи державного впливу, які визнано класифікаційною підставою для виокремлення правових й організаційних механізмів публічного управління в цій сфері (стор. 69–85, рис. 1.4, 1.6).

Отже, наукова новизна одержаних результатів і наукова їх цінність полягають у тому, що дисертаційна робота побудована на багатоаспектному аналізі досліджуваних проблемних питань, а це свідчить про певний внесок у теорію та практику публічного управління, що покликано сприяти удосконаленню системи та механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні.

4. Теоретична та практична значимість результатів дослідження

Аналіз наукових результатів, одержаних автором дисертації, дозволяє позитивно оцінити теоретичне значення роботи для подальшого удосконалення та розвитку механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації. Воно полягає в розкритті сутності поняття

«цифровізація» і «цифрова трансформація», а також «регіональний розвиток» як об'єкт публічного управління у межах розгляду ключових дефініцій понятійно-категоріального апарату в цій сфері (с. 31, 34, 56–87 тощо). Крім того, дослідженні методи публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації; обґрунтуванні концептуальних засад прогнозування розвитку механізмів публічного управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації (підрозділи 3.2, 3.3). Це, у свою чергу, дозволило здобувачу генерувати пропозиції щодо створення єдиної цифрової екосистеми в Україні, що (екосистема) передбачає повсюдне формування цифрових навичок у громадян і публічних службовців (с. 149–151 тощо). Принагідно відзначимо, що авторські пропозиції використані, зокрема, в організаційно-аналітичній, освітньо-просвітницькій роботі Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Львівської області (довідка № 2955-21 від 24.12.2024 р.) і Білоцерківської міської ради Київської області (довідка № 5/04/01-07 від 23.06.2025 р.).

Крім того, пропозиції дисертації щодо концептуальних засад оцінювання ризиків впливу цифрових технологій на стан розвитку регіонів використовувалися в навчальному процесі Національного університету цивільного захисту України, зокрема, при викладанні здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти (спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування») таких дисциплін, як «Інформаційна політика в Україні» і «Управління соціальним і гуманітарним розвитком» (акт № 22-33 від 27.11.2023 р.).

Ураховуючи вищевикладене, можемо зазначити, що висновки та пропозиції автора дисертації мають як теоретичне, так і практичне значення.

5. Оцінка повноти викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях та анотації

Публікації Короля А.П. повною мірою відображають зміст дисертаційної роботи й отримані висновки.

Основні положення і результати дослідження висвітлено в 11 публікаціях, у тому числі у 6 статтях у наукових фахових виданнях з державного управління, 1 статті у закордонному науковому виданні та 4 тезах конференцій. Загальний обсяг публікацій, що належать особисто здобувачу, становить 4,85 авт.арк., які відповідають стандартам, установленим МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Порівняння тексту автореферату з текстом дисертації дозволяє дійти висновку про ідентичність основних положень дисертаційного дослідження та матеріалу, викладеного в її авторефераті. Він не містить інформації, яка відсутня в дисертації. В її змісті реалізовані завдання дослідження, а їх вирішення складає наукову новизну отриманих результатів дослідження. Робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і 6 додатків. Повний обсяг дисертації становить 275 стор.

6. Дискусійні положення і зауваження щодо змісту дисертації

Дисертаційне дослідження виконане на достатньо високому науковому рівні, але мають місце окремі дискусійні положення та зауваження:

1. На наш погляд, у дисертації слід винести в окремий підрозділ положення (на стор. 106–124, 159–163, 176–178 дисертації), які стосуються наданих автором пропозицій щодо вдосконалення правового механізму публічного управління у сфері регіонального розвитку України в умовах цифровізації. У цьому зв'язку даний підрозділ міститиме більш ємне та системне наукове обґрунтування перспективних напрямків удосконалення чинної правової бази України, а саме щодо: оновлення Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2027 р.; розробки нових стратегій регіонального розвитку в умовах наростаючої цифровізації тощо.

2. У продовження можемо також відзначити й те, що дисертаційна робота тільки б виграла, якби її автор представив власне обґрунтування структури та

положень оновлених стратегій регіонального розвитку в умовах забезпечення дієвої цифрової трансформації в Україні.

3. Крім того, уважаємо, що потребують деталізації положення дисертації, які стосуються визначення шляхів розвитку саме суб'єктної підсистеми публічного управління України у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації (підрозділ 3.1 дисертації).

4. Погоджуємося з дисертантом, що цифрова трансформація передбачає якісні та кількісні зміни у тій чи іншій сфері суспільної життєдіяльності, адже вона є ключовим чинником модернізації публічного управління, а також розвитку суспільства й економіки (стор. 34, 104 дисертації). Разом із тим, розглядаючи організаційну складову системи публічного управління у сфері регіонального розвитку, автору доцільно було б більш детально розкрити функції інституцій у цій сфері, які стосуються забезпечення результативної цифрової трансформації.

5. Підтримаємо позицію дисертанта, що важливим завданням державного апарату на всіх рівнях управління є вчасне і системне оновлення стратегічних, програмних та інших документів, спрямованих на забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку регіонів в умовах цифровізації (стор. 86 дисертації). У цьому контексті набуває актуальності визначення перспективних напрямків, по-перше, упровадження Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України. А по-друге, визначення ролі інститутів громадянського суспільства в забезпеченні регіонального розвитку. На нашу думку, дисертаційна робота тільки б виграла, якби її автор окреслив перспективні вектори залучення таких громадських інститутів до підвищення рівня регіонального розвитку в умовах цифровізації.

У той же час, відзначимо, що зроблені зауваження та висловлені побажання мають дискусійний характер, і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження. Вони скоріше визначають перспективи та конкретизують напрями подальшої наукової роботи автора.

Загальний висновок

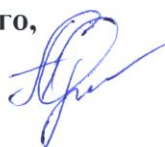
З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків вважаємо, що дисертаційна робота Короля Андрія Петровича на тему «Публічне управління у сфері регіонального розвитку в умовах цифровізації в Україні» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне завдання щодо обґрунтування концептуальних засад розвитку інституційної системи публічного управління в умовах інформаційних загроз, проаналізовано сучасний стан та розроблено практичні рекомендації щодо удосконалення цієї системи, спрямованої на забезпечення інформаційної безпеки суспільства, що в сукупності має суттєве значення для галузі науки «Публічне управління та адміністрування».

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що дисертаційна робота відповідає п. 11, 14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами), а її автор – Король Андрій Петрович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

**Професор кафедри менеджменту та
державного управління**

**Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного,
д.держ.упр., проф.**

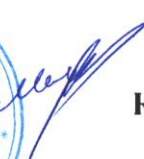

Ганна ОРТИНА

Підпис: Г.В.Ортіної

Засвідчую

Т.в.о. начальника відділу кадрів

Катерина МЕЛЬНИКОВА